



Sosiaali- ja
terveysministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 (HE 109/2024 vp) – yhteisvaikutusten arviointi ja toimeentulotuen kasvu

Valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostolle,
kuuleminen 7.11.2024

Tapio Isolankila,
Sosiaali- ja terveysministeriö



Yhteisvaikutusten arviointi

- 23.9.2024 julkaistuissa sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutusten muistioissa on arvioitu hallituksen vuosille 2024 ja 2025 toteuttamien tai valmistelussa olevien toimeentuloturvaa koskevien muutosten yhteisvaikutuksia sekä vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin
 - Muistio yhteisvaikutuksista kotitalouksien taloudelliseen asemaan
 - Muistio yhteisvaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen eri ihmisryhmissä
- Muistiot on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön virkatyönä yhteistyössä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Kansaneläkelaitoksen tutkijoiden kanssa
- Kotitalouksien taloudellista asemaa käsittelevässä muistiossa on arvioitu hallituksen vuodelle 2024 ja 2025 toteuttamien tai valmistelussa olevien toimeentuloturvaa koskevien muutosten yhteisvaikutuksia kotitalouksien tulonmuodostukseen. Tarkastelussa on lisäksi huomioitu tuloverotukseen esitettyjen muutosten vaikutus sekä joidenkin terveystalouden menoihin kohdistuvien muutosten vaikutus.



Asetelma ja arvioidut muutokset

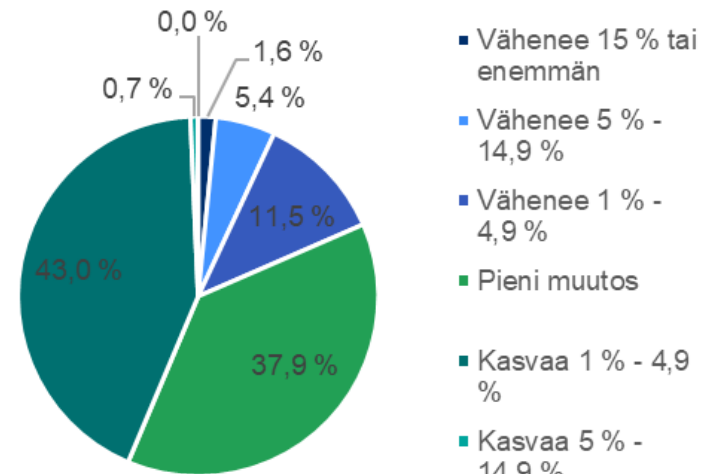
- Arviot perustuvat pääosin SISU-mallilla tehtyihin laskelmiin.
- Reformivaihtoehto, jota verrataan kahteen perusvaihtoehtoon.
 - Reformivaihtoehto kuvaa lainsäädäntöä sellaisena kun kaikki voimaan astuneet tai hallituksen syyskuuhun 2024 mennessä linjaamat sosiaaliturvaa ja verotusta koskevat muutokset olisivat voimassa.
 - Perusvaihtoehto 1: vero- ja etuuslainsäädäntöä sellaisena kuin se olisi ollut ilman mitään hallituksen toimia.
 - Perusvaihtoehto 2: otettu huomioon nykyisen hallituksen toteuttamat muutokset, jotka on hyväksytty eduskunnassa ennen syysistuntokautta 2024
- Erotettavissa vuodelle 2025 valmistelussa olevien muutosten vaikutus (vuoden 2025 muutokset) sekä vuosien 2024-2025 muutosten vaikutus yhteensä.
- Muutosten oletetaan vaikuttavan täysimääräisesti heti vuoden alusta.
- Vertailu tehdään vuoden 2025 tasossa. Indeksijäädytysten vaikutus otettu huomioon vain vuosien 2024-2025 osalta.
- Muutosten tulkinta päätösperäistä
- Ei käyttäytymisvaikutuksia



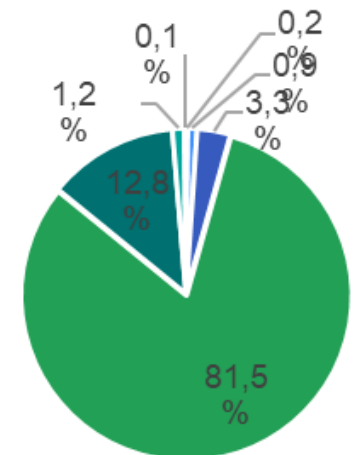
Tulonmuutoksista yleisesti

- Vuoden 2024 muutokset huomattavasi merkittävimpiä kuin vuoden 2025 muutokset
 - Vuoden 2024 muutokset selittävät valtaosan vuosien 2024-2025 muutosten vaikutuksista yhteensä
- Käytettävissä olevien tulojen lasku koskettaa noin 19 %:a kotitalouksista.
- Vuosien 2024-2025 muutoksista aiheutuva tulojen lasku kohdistuu erityisesti (ryhmät luonnollisesti osittain päällekkäisiä):
pienituloiset, nuoret työikäiset, työttömät, opiskelijat, yksinasuvat ja yksihuoltajat sekä useita etuuksia yhtäaikaaisesti saavat.

2024 + 2025 muutokset

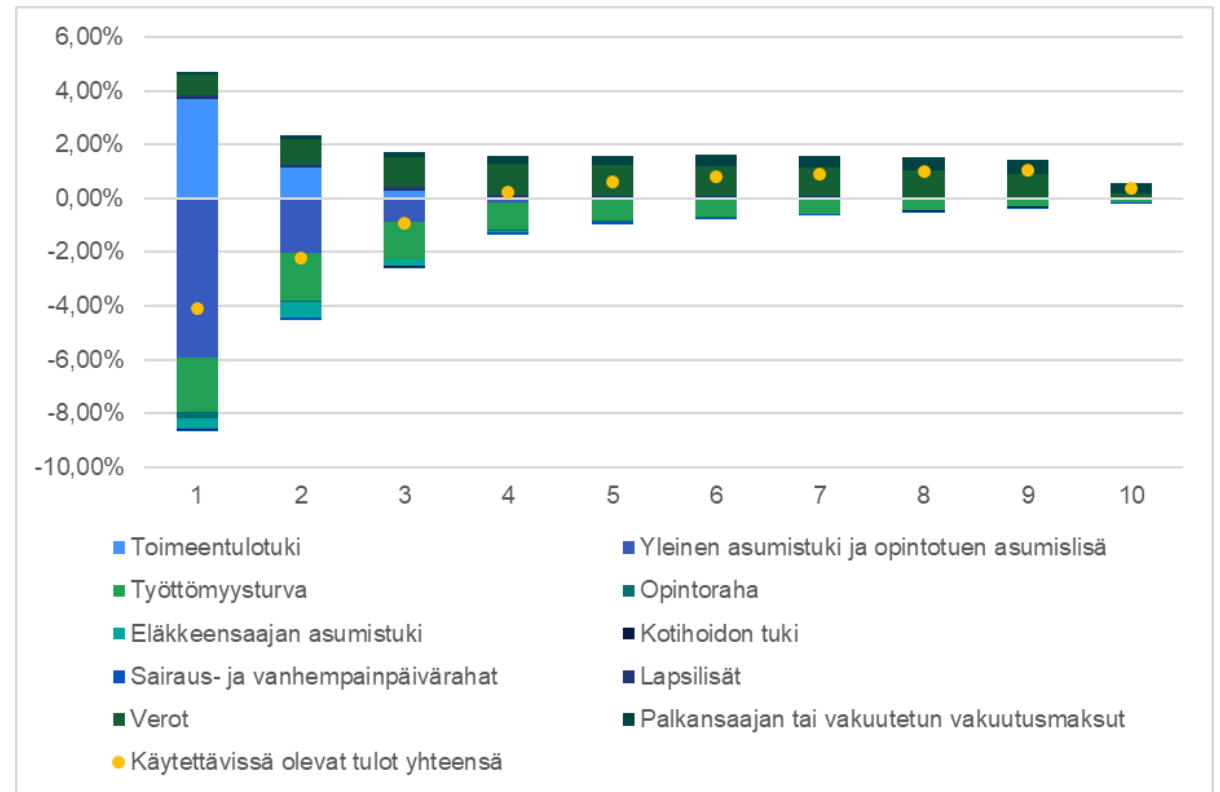
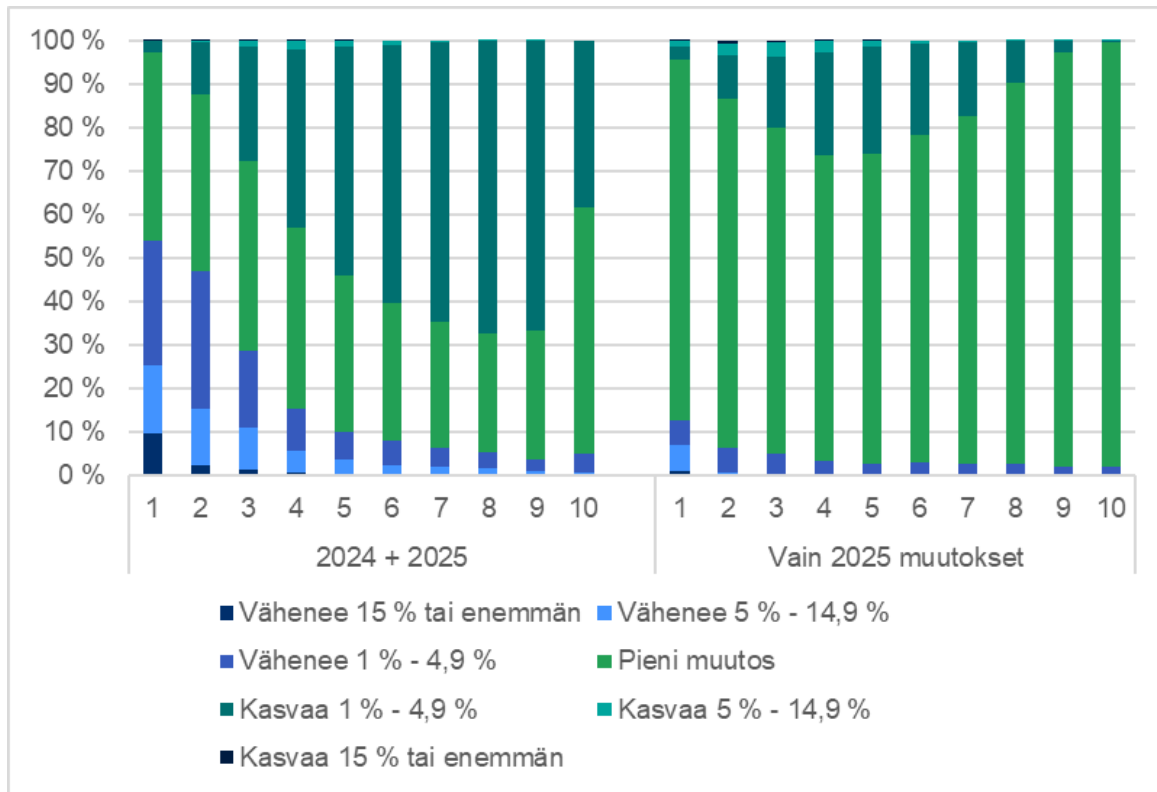


Vain 2025 muutokset





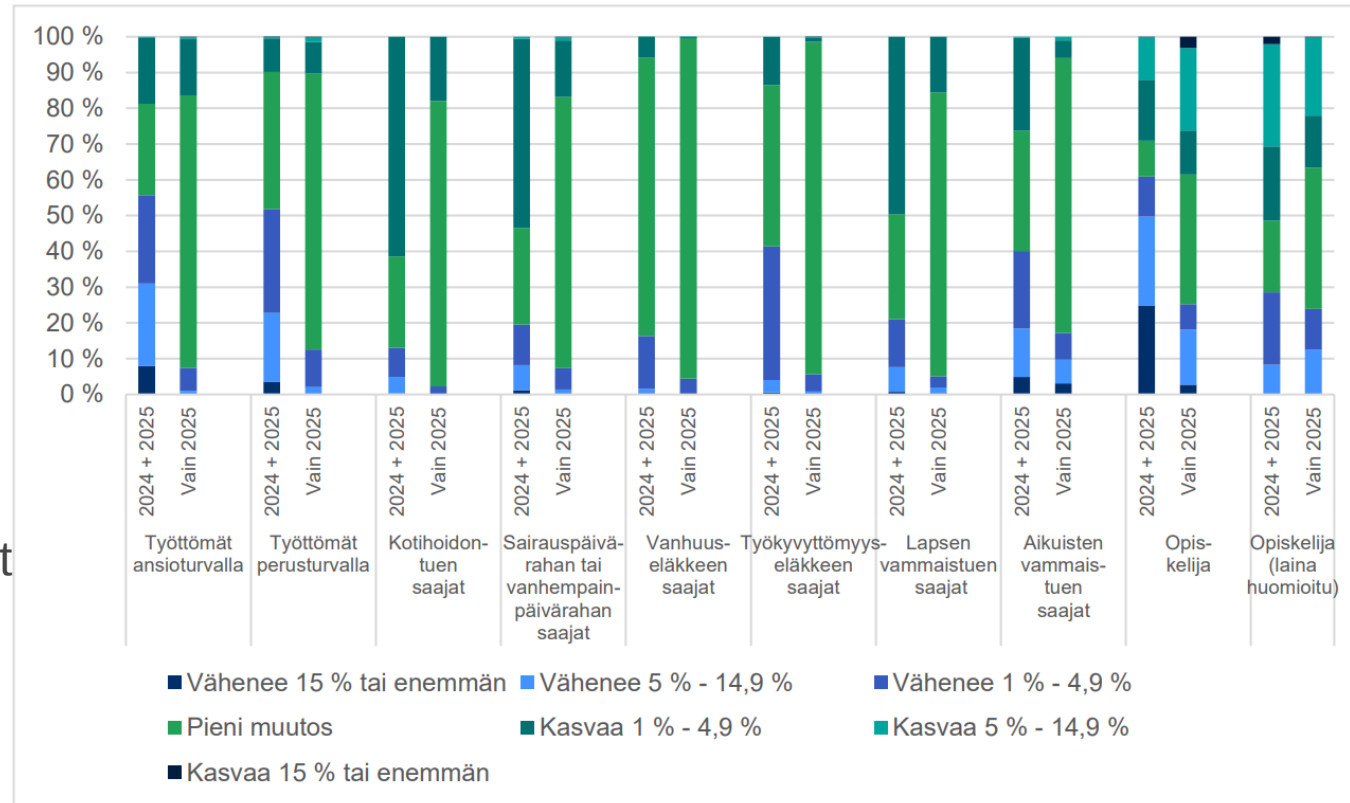
Tulonmuutokset tulokymmenyksittäin





Eri suuruisten tulonmuutosten yleisyys eri etuudensaajaryhmissä

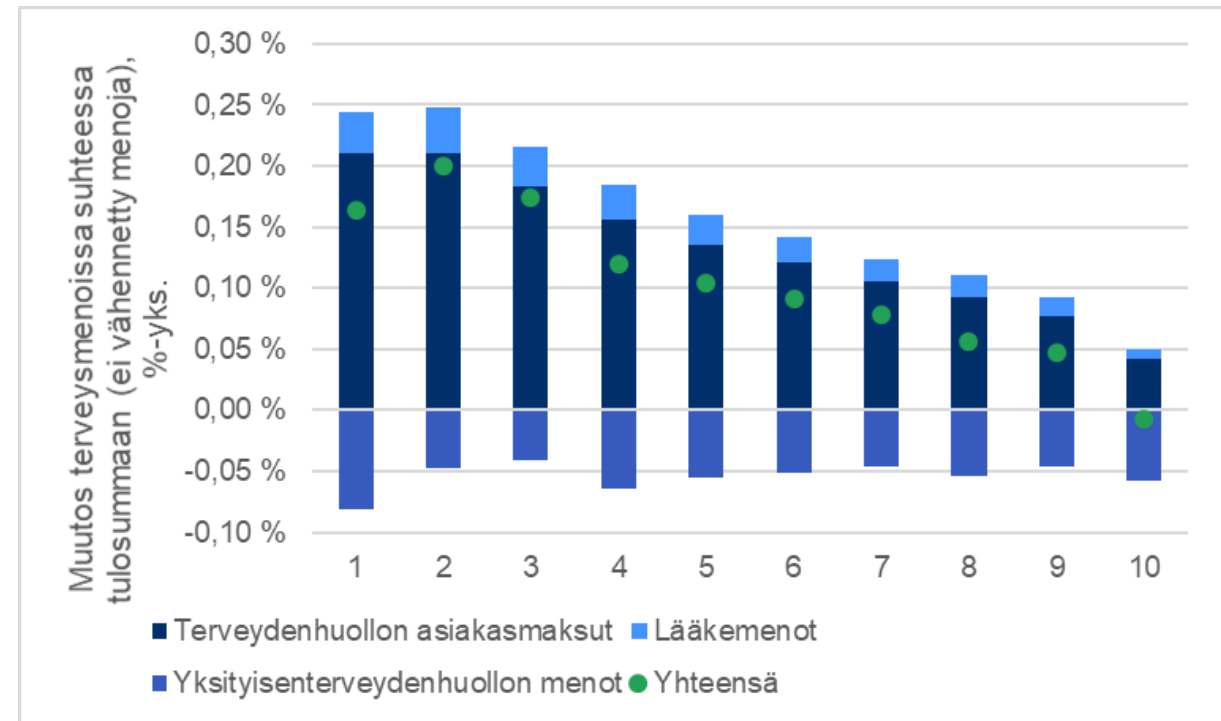
- Sama henkilö voi kuulua kuviossa useaan eri etuudensaajaryhmään
- Suhteellisesti suurimmat käytettävissä olevien tulojen pienenemiset kohdistuisivat opiskelijoihin, työttömiin ansioturvan saajiin ja työttömiin perusturvan saajiin
- Ansiosidonnaista työttömyysetuutta saavista hieman yli 30 %:lla tulot pienentyisivät vähintään viidellä prosentilla
- Noin puolella opiskelijoista käytettävissä olevat tulot laskevat vähintään viidellä prosentilla
- Myös aikuisen vammaistuen ja työkyvyttömyyseläkkeen saajissa suurella osalla etuuden saajista käytettävissä olevat tulot laskevat





Terveysmenoihin kohdistuvat muutokset

- Toisin kuin viime vuonna muistiossa on huomioitu myös joitain terveysmenoihin kohdistuvia muutoksia (asiakasmaksut, kela-korvaukset, lääkekorvaukset)
- Terveysmenojen muutokset kohdistuvat suhteellisesti enemmän pienituloisiin
- Vaikutukset ovat kuitenkin hyvin maltillisia suhteessa toimeentuloturvan muutoksiin.
- Vaikutukset eivät olennaisesti muutu vaikka terveysmenot otetaan mukaan tarkasteluun





Toimeentulotuen kulujen kasvu

- Perustoimeentulotukea rahoitetaan momenteilta
 - 32.50.30, mm. pakolaiset ja tilapäisen suojelun saajat (valtion kokonaan rahoittama osuus)
 - 33.10.57, kaikki muut perustoimeentulotuen saajat (valtion ja kuntien puoliksi rahoittama osuus)
- Toimeentulotuen kulut ja määrärahat 2023–2025
 - 2023: Toteutuneet perustoimeentulotuen kulut 718 milj. euroa, josta 686 milj. euroa momentin 33.10.57 kautta rahoitettava osuus
 - 2024: Arvioidut kulut 895 milj. euroa, josta 790 milj. euroa momentin 33.10.57 kautta rahoitettava osuus (momentin määräraha 854,55 milj. euroa)
 - 2025: Määräraha (33.10.57) TAET 1087,7 milj. euroa. Määrärahassa kasvua noin 233 milj. euroa.
 - Esitys kotoutumislainmuutoksesta, jonka perusteella 112,5 milj. euroa siirtoa momentilta 32.50.30 (koko perustoimeentulotuen rahoitus siirtyisi valtion ja kuntien puoliksi rahoittamaksi 1.4.2025 alkaen)
 - Muuta määrärahassa huomioitua kasvua yhteensä noin 121 milj. euroa vuodesta 2024

Kiitos!



Sosiaali- ja
terveysministeriö